

МАРТИРОЛОГ БЕЗЗСМЕРТЯ

Волею долі Україна пройшла через горнило численних нелегких випробувань. Сонце омріяної української незалежності то обнадійливо яскравіло, підіймаючись над горизонтом, то розчинялось у мороці хаосу чергових суспільних катаклізмів, посталих проблем, трагічних й болісних кровопролитів. За її незалежність, цілісність, щасливе майбуття віддали найдорожче – життя тисячі й тисячі вірних синів, які мужньо боронили рідну землю до останнього подиху, краплини крові.

Україна, древній Подільський край можуть пишатися своїми мужніми витязями-захисниками. Ще у сиву давнину славний князь Київської Русі Святослав, прориваючись крізь набагато численніші лави супротивників, звертався до воїнів дружини: «Не зганьбимо слави предків наших... Краще покласти голову в чесному бою, аніж спалюжити честь землі своєї». Що звик знімати шапку й схилитися лише перед Богом, не раз заявляв ворогам славетний козацький полковник Іван Богун...

Непохитними борцями за волю та незалежність України увійшли в історію й учасники Другого зимового походу – повстанці Армії Української Народної Республіки. На жаль, їхня доля виявилася трагічною. Потрапивши у полон, 22 – 23 листопада 1921 року вони були розстріляні під селищем Базар Народицького району Житомирської області.

У постанові так званої «п'ятірки», підписаної «Командуючим Войск Округа Якиром, Членом Реввоенсовета Окр. Затонским, Нач. Штаба Окр.: Генштаба Паука», на основі якої здійснювалася нелюдська розправа, йшлося:

«Наезд случился какраз в тот момент, когда советскими республиками брошено все, не исключая частей Красной Армии, на хозяйственный фронт. В результате банде удалось, избегая боя, продвинуться в глубину территории УССР. Аж направленная против нее кавчасть настигла ее, и в районе М. Миньки уничтожила.

Зарублено в бою свыше 400 чел., захвачено 537 чел., в том числе и раненые. В момент боя некоторые из высшего командования, видя безвыходность положения, сами себя расстреливали и взрывали бомбами. Всего перед чрезвычайной комиссией (пятеркой) предстало 443 чел., остальные умерли от ран до прихода комиссии или находились в тяжелом состоянии и оставлены до излечения. Руководствуясь велением революционной совести, основываясь на всем выше изложенном и дабы предупредить новые подобные преступления, при участии оставшихся на территории соседних с нами государств бандитов всех оттенков и показать всему капиталистическому миру и его наймитам, что власть Советов беспощадно карает всякого покушавшегося нарушить ее мирную работу, Чрезвычайная Пятерка постановляет:

1. Лиц, перечисленных в приложенном к сему списке, в числе 359 человек, как злостных, активных бандитов – РАССТРЕЛЯТЬ...

Председатель Ч. Ком. Гарькавий. Члены: Лившиц, Иванов, Иванов, Котовский, Фриновский. Секретарь: Литвинов. м. Базар, 22 ноября 1921 года» [24].

Серед розстріляних виявилось чимало подолян – уродженців Подільської та Київської губерній. Из трепетом перегорнемо сторінки своєрідного мартиролога безсмертя:

Акаловський Вадим Євгенович. Народився 1900 р. в Кам'янецькому повіті Подільської губернії. Українець. Учень гімназії. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Служив у 3-й гарматній бригаді 3-ї Залізної дивізії. Під час Другого зимового походу – козак 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон 17 листопада 1921 р. під с. Міньки. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 99; 2, с. 14; 3, арк. 263 – 263 зв.; 4; 18].

Ананьєв Микола Петрович. Народився в с. Біле Ямпільського повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Закінчив церковно-приходську школу. Безпартійний. В 1919 р. служив у Червоній армії телеграфістом. В Армії УНР з 1919 р. Під час Другого зимового походу – козак технічної сотні 4-ї Київської дивізії. 17 листопада під с. Міньки потрапив у полон. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 98; 3, арк. 196 – 196 зв.; 4; 16].

Андруско (Амдлуско?) Филимон Кирилович. Народився 22 листопада 1892 р. в Кам'янецькому повіті Подільської губернії. Росіянин. Селянин. Неграмотний. Безпартійний. Служив у 10-й бригаді 4-ї Київської дивізії. Під час Другого зимового походу – козак 4-ї Київської дивізії. 17 листопада під с. Звіздаль потрапив у полон. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 101; 2, с. 17; 3, арк. 340 – 340 зв.; 4].

Балтян Петро Васильович. Народився у лютому 1897 р. у Ямпільському повіті Подільської губернії. Росіянин. Селянин. Неграмотний. Швець. Безпартійний. В Армії УНР із 1920 р. Служив у 2-у курені 10-ї бригади 4-ї дивізії. Інтернований у табір м. Александров Куявський. Під час Другого зимового походу – козак 2-го куреня 1-ї дивізії 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон під с. Міньки. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 98; 2, с. 13; 3, арк. 226 – 226 зв.; 17].

Баранов Георгій Арсенійович. Народився 23 квітня 1898 р. в Пашковецькій волості Проскурівського повіту Подільської губернії. Росіянин. Міщанин. Закінчив чотири класи училища. Фотограф. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Служив у 19-у полку 7-ї бригади 3-ї Залізної дивізії. Під час Другого зимового походу – козак 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон 17 листопада 1921 р. під с. Звіздаль. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 97; 2, с. 12; 3, арк. 185 – 185 зв.; 16].

Барбарина Олександр Опанасович. Народився 9 листопада 1905 р. в Подільській губернії. Українець. Міщанин. Закінчив два класи комерційного училища. Торгівець. Безпартійний. В Армії УНР із 1920 р. Під час Другого зимового походу – писар штабу 4-ї Київської дивізії. У полон потрапив 17 листопада 1921 р. під с. Малі Міньки. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [2, с. 17; 3, арк. 359 – 359 зв.; 21].

Бондар Федір Онисимович. Народився 1901 р. у с. Кам'яне Савранської волості Балтського повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Закінчив сільську школу і санітарні курси. Безпартійний. В Армії УНР із 1920 р. Під час Другого зимового походу – козак 2-го куреня 1-ї бригади 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон 17 листопада 1921 р. під с. Міньки. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 99; 4, 2, с. 14; 3, арк. 255 – 255 зв.; 18].

Бондаревич Станіслав Варфоломійович. Народився 1894 р. в с. Жешненці Подільської губернії. Поляк. Селянин. Неграмотний. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Під час Другого зимового походу – козак 4-ї гарматної бригади 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон, будучи пораненим. Розстріляний 23 листопада 1921 р. Реабілітований 25 березня 1998 р. [1, с. 96; 2, с. 9; 3, арк. 143 – 143 зв.; 13].

Браславський Антін Якимович. Народився 7 грудня 1899 р. в Ямпільському повіті Подільської губернії. Українець. Селянин. Навчався у сільській школі, але не закінчив її. Безпартійний. В Армії УНР з 1919 р. Інтернований у табір м. Александров Куявський. Під час Другого зимового походу – козак 4-го куреня 2-ї бригади 4-ї Київської дивізії. В полон потрапив 17 листопада 1921 р. під с. Звиздаль. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [2, с. 16; 3, арк. 310 – 310 зв.; 20].

Бучек (Бучак?) Юхим Васильович. Народився 1892 р. в с. Неші Цекинівської (?) волості Кам'янецького повіту Подільської волості. Українець. Селянин. Закінчив однокласне училище. Безпартійний. До Армії УНР був мобілізований 2 вересня 1920 р. Під час Другого зимового походу – писар інтендантської частини 4-ї Київської дивізії. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 102; 2, с. 18; 3, арк. 367 – 367 зв.; 22].

Василів Михайло Миронович. Народився 1900 р. в с. Шустівці Рахтецької волості Кам'янецького повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Закінчив два класи міського училища. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Під час Другого зимового походу – в резерві штабу армії. 17 листопада 1921 р. під м. Базар, будучи пораненим, потрапив у полон. Розстріляний 23 листопада 1921 р. Реабілітований 25 березня 1998 р. [1, с. 95; 2, с. 8; 3, арк. 112 – 112 зв.; 4].

Васильєв (Василів?) Олександр Миронович. Народився 1897 р. в м. Кам'янець Подільської губернії. Українець. Селянин. Закінчив шість класів реального училища. «Вольноопределяющийся». Прапорщик царської армії. Кооператор. Безпартійний. Із 1919 р. молодший старшина Армії УНР. Під час Другого зимового походу – в гарматній команді та при штабі 4-ї Київської дивізії. У полон потрапив 16 листопада 1921 р. під с. Міньки. Розстріляний 22 лис-

топада 1921 р. Реабілітований 25 березня 1998 р. [1, с. 94; 2, с. 4; 3, арк. 38 – 38 зв.; 8].

Венглевський Тимофій (Тиміш?) Григорович. Народився 1885 р. в м. Оренін Кам'янецького повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Закінчив сільську школу (в 1910 р.). Швець. Безпартійний. В українській армії з 1918 р. Інтернований у табір м. Александров Куявський. Під час Другого зимового походу – козак 4-ї Київської дивізії. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 29 квітня 1998 р. [1, с. 101; 2, с. 16; 3, арк. 311 – 311 зв.; 20].

Венгржанівський (Венгрженівський?) Володимир Фролович. Народився 1895 р. в м. Кам'янець Подільської губернії. Українець. Міщанин. Студент Київського політехнічного інституту. Закінчив «студентську школу прапорщиків». Військова спеціальність – сапер. Безпартійний. Інтернований до одного з польських таборів. Під час Другого зимового походу – молодший інженер інженерної сотні 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон 16 листопада 1921 р. неподалік м. Базар. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 12 березня 1998 р. [1, с. 94; 2, с. 3; 3, арк. 24 – 24 зв.; 7].

Вередин Василь Ананійович. 1899, с. Вила Ямпільського повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Закінчив сільську школу. Безпартійний. В Армії УНР з 1920 р. Інтернований у табір м. Александров Куявський. Під час Другого зимового походу – санітар лазарету 4-ї Київської дивізії. В полон потрапив, будучи пораненим. Розстріляний 23 листопада 1921 р. Реабілітований 25 березня 1998 р. [1, с. 95; 2, с. 8; 3, арк. 118 – 118 зв.; 4; 12].

Вовк Арсен Дмитрович. Народився 2 березня 1900 р. в Подільській губернії. Селянин. Закінчив два класи міністерського училища. Телеграфіст. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Служив у 3-й гарматній бригаді 3-ї Залізної дивізії. Інтернований у табір м. Каліш. Під час Другого зимового походу – козак 4-ї Київської дивізії. В полон потрапив 17 листопада 1921 р. під с. Малі Міньки. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [2, с. 16; 3, арк. 336 – 336 зв.; 20].

Вовк Арсеній Спиридонович. 1900, Подільська губернія [1, 101].

Ворепрівський Кирило Лаврендійович. Народився 1895 р. у Гайсинському повіті Подільської губернії. Українець. Селянин.

Неграмотний. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Служив у 2-у курені 2-ї гарматної бригади 2-ї Волинської дивізії. Під час Другого зимового походу – козак комендантської сотні 4-ї Київської дивізії. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 99; 2, с. 14; 3, арк. 266 – 266 зв.; 18].

Гирич Петро Трохимович. Народився 26 червня 1899 р. в м. Вінниця Подільської губернії. Українець. Міщанин. Закінчив чотири класи вищого початкового училища. Безпартійний. В українській армії з 1918 р. Служив у 6-й гарматній бригаді 6-ї Січової дивізії. Інтернований в один із польських таборів. Під час Другого зимового походу – в обозі 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон 17 листопада 1921 р. під с. Малі Міньки. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 100; 2, с. 15; 3, арк. 299 – 299 зв.; 19].

Гіньків (Гіньков ?) Михайло Євгенович. Народився 1887 р. в с. Імганівка Могилівського повіту Подільської губернії. Українець. Стан – «потомственный гражданин». Військовий чиновник військового часу. Студент юридичного факультету Київського університету імені Святого Володимира. В Армії УНР із 1919 р, служив на посаді діловода прикордонних військ. Під час Другого зимового походу – в інтенданстві штабу армії. Потрапив у полон 16 листопада 1921 р. під с. Міньки. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 25 березня 1998 р. [1, с. 95; 2, с. 7; 3, арк. 85 – 85 зв.; 11].

Гловинський Мусій Миколайович. Народився 1896 р. в с. Темне Гайворонського повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Закінчив церковно-приходську школу. Швець. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Служив у гарматній бригаді 2-ї Волинської дивізії. Під час Другого зимового походу – козак 4-ї гарматної бригади 4-ї Київської дивізії. 17 листопада 1921 р. під с. Міньки потрапив у полон. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 98; 2, с. 12; 3, арк. 201 – 201 зв.; 4; 16].

Голуб Василь Григорович. Народився 1889 р. в с. Нова Соколівка Проскурівського повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Закінчив два класи сільської школи. Безпартійний. До Армії УНР мобілізований у 1920 р. біля м. Сатанів. Під час Другого зимового походу – кашовар 2-ї бригади 4-ї Київської дивізії. 17 листопада 1921 р., будучи пораненим, потрапив у полон. Розстрі-

ляний 23 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 96; 2, с. 10; 3, арк. 155 – 155 зв.; 14].

Горков Іван Іванович. Народився 1898 р. в с. Пудлівці Кам'янецького повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Інтернований в один із польських таборів. Під час Другого зимового походу – козак 2-го куреня 1-ї бригади 4-ї Київської дивізії. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 98; 2, с. 12; 3, арк. 214 – 214 зв.; 16].

Грицарюк Нестір Павлович. Народився 1893 р. в с. Карабчіїв Кам'янецького повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Закінчив сільську школу. Швець. Безпартійний. В українській армії з 1918 р. Під час Другого зимового походу – козак 1-го куреня 1-ї бригади 4-ї Київської дивізії. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 99; 2, с. 14; 3, арк. 267 – 267 зв.; 4; 18].

Грицишин Олексій (Олекса ?) Григорович. Народився 1898 р. в с. Ятрівка Ямпільського повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Неграмотний. Швець. Безпартійний. В Армії УНР з 1919 р. Служив у господарській частині 10-ї бригади 4-ї Київської дивізії. Під час Другого зимового походу – козак 4-ї Київської дивізії. В полон потрапив 17 листопада 1921 р. під с. Звіздаль. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 100; 2, с. 16; 3, арк. 308 – 308 зв.; 4; 20].

Гричковський Денис Власович. Народився 1897 р. в с. Букатинка Ямпільського повіту Подільської губернії. Росіянин. Селянин. Закінчив сільську школу. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Під час Другого зимового походу – козак комендантської сотні при штабі 4-ї Київської дивізії. В полон потрапив під час бою 17 листопада 1921 р. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 101; 2, с. 17; 3, арк. 349 – 349 зв.; 4; 21].

Губенко Зиновій Трифонович. Народився 19 березня 1899 р. в м. Ладижин Гайсинського повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Закінчив двокласне народне училище. Безпартійний. В Армії УНР із 1920 р. Служив в інженерному батальйоні 3-ї Залізної дивізії. Інтернований у табір м. Каліш. Під час Другого зимового походу – козак 3-го куреня 1-ї бригади 4-ї Київської дивізії. В полон потрапив 17 листопада 1921 р. під с. Малі Міньки.

Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 100; 2, с. 15; 3, арк. 285 – 285 зв.; 4; 19].

Гуменюк Карпо Григорович. Народився 1898 р. в с. Нова Соколівка Проскурівського повіту Подільської губернії. Українець. Неграмотний. Безпартійний. В Армії УНР із 1920 р. Служив у 2-й гарматній батареї 2-ї бригади 2-ї Волинської дивізії. Під час Другого зимового походу – козак 4-ї гарматної батареї 4-ї Київського дивізії. Потрапив у полон 17 листопада 1921 р. під с. Звіздаль. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 98; 2, с. 13; 3, арк. 232 – 232 зв.; 4; 17].

Гуцало Михайло Олексійович (Олексійович ?). Народився 1883 р. в с. Глушківці Кам'янецького повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Закінчив воєнно-фельдшерську школу. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. на посаді фельдшера 17-ї бригади 6-ї Січової дивізії. Під час Другого зимового походу – фельдшер лазарету 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон під с. Міньки 17 листопада 1921 р. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 25 березня 1998 р. [1, с. 95; 2, с. 8; 3, арк. 101 – 101 зв.; 12].

Данилевський Андрій Іванович. Народився 1901 р. в м. Немирів Подільської губернії. Українець. Міщанин. Закінчив чотири класи гімназії. В Армії УНР із 1920 р. Під час Другого зимового походу – козак 4-ї Київської дивізії. 17 листопада 1921 р. під с. Звіздаль потрапив у полон. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 25 березня 1998 р. [1, с. 96; 2, с. 9; 3, арк. 125 – 125 зв.; 13].

Довгий (Долгий ?) Юхим (по-батькові не вказано). Народився 1892 р. в Подільській губернії. Українець. Селянин. Закінчив церковно-приходську школу. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Інтернований у табір м. Александрів Куяльський. Під час Другого зимового походу – санітар лазарету 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон під с. Малі Міньки. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 98; 2, с. 13; 3, арк. 233 – 233 зв.; 17].

Дробот Яків Васильович. Народився 1894 р. в с. Мала Лукашівка Липовецького повіту Київської губернії. Українець. Селянин. Неграмотний. Безпартійний. В Армії УНР із 1920 р. Під час Другого зимового походу – козак 2-ї бригади 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон 17 листопада 1921 р. під час бою біля с. Міньки.

Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 99; 2, с. 13; 3, арк. 240 – 240 зв.; 17].

Дрозденко Ясен Дем'янович. Народився 5 лютого 1901 р. в м. Кам'янець Подільської губернії. Українець. Селянин. Малограмотний. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Служив у 47-у курені 16-ї бригади 6-ї дивізії. Інтернований в один із польських таборів. Під час Другого зимового походу – козак 4-ї Київської дивізії. В полон потрапив 17 листопада 1921 р. під с. Міньки. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 101; 2, с. 16; 3, арк. 329 – 329 зв.; 20].

Дудар Андрій Демидович. Народився 1889 р. у Проскурівському повіті Подільської губернії. Українець. Селянин. Неграмотний. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Під час Другого зимового походу – козак 4-ї Київської дивізії. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 101; 2, с. 16; 3, арк. 313 – 313 зв.; 20].

Завальний (Завольний ?) Петро Каленикович. Народився 1894 р. в м. Кашлиці Кам'янецького повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Закінчив Кам'янецьке середнє училище. Хімік цукроваріння. Безпартійний. Під час Другого зимового походу – козак 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон 17 листопада 1921 р. під с. Малі Міньки. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 25 березня 1998 р. [1, с. 94; 2, с. 5; 3, арк. 54 – 54 зв.; 9].

Захаренко Спиридон Олексійович. Народився 1897 р. в м. Кам'янець Подільської губернії. Українець. Селянин. Закінчив школу грамоти. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Служив у 6-й Січовій дивізії. Під час Другого зимового походу – козак 4-ї Київської дивізії. В полон потрапив 16 листопада 1921 р. під с. Міньки. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 101; 2, 16; 3, арк. 321 – 321 зв.; 20].

Зубків Олексій (Олекса ?) Мусійович. Народився 1900 р. в с. Адамівка Летичівського повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Учився в двокласному училищі. Писар. Безпартійний. В польському таборі для інтернованих зачислений до 4-ї Київської дивізії. Під час Другого зимового походу – писар 2-го куреня 1-ї бригади 4-ї Київської дивізії. У полон потрапив 17 листопада 1921 р. під с. Малі Міньки. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 25 березня 1998 р. [1, с. 94; 2, с. 5; 3, арк. 53 – 53 зв.; 9].

Іванюк Дем'ян Павлович. Народився 1898 р. в с. Сокала Кам'янецького повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Малограмотний. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Служив у 28-у курені 10-ї бригади 4-ї Київської дивізії. Під час Другого зимового походу – козак 1-го куреня 1-ї бригади 4-ї Київської дивізії. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 100; 2, с. 14; 3, арк. 271 – 271 зв.; 18].

Калишський (Калитський ?) Дем'ян Іванович. Народився 1898 р. в Ямпільському повіті Подільської губернії. Українець. Селянин. Неграмотний. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Інтернований в один із польських таборів. Під час Другого зимового походу – козак 4-ї Київської дивізії. 17 листопада 1921 р. під с. Звіздаль, будучи пораненим, потрапив у полон. Розстріляний 23 листопада 1921 р. Реабілітований 25 березня 1998 р. [1, с. 96; 2, с. 9; 3, арк. 138 – 138 зв.; 4; 13].

Кисличук Іван Гнатович. Народився 1896 р. в с. Жабокрички Голованівського повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Неграмотний. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Під час Другого зимового походу – при господарчій частині 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон 17 листопада 1921 р. під час бою під с. Міньки. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 99; 2, с. 14; 3, арк. 245 – 245 зв.; 18].

Кишковський (Кишківський ?) Володимир Антонович. Народився 1897 р. в с. Коплевака Липовецького повіту Київської губернії. Українець. Міщанин. Закінчив п'ять класів Уманського комерційного училища і 2-у Київську школу прапорщиків. Безпартійний. Із 1919 р. проходив службу у 2-й Волинській дивізії Армії УНР. Був інтернований до табору м. Каліш. Під час Другого зимового походу – у резерві на становищі козака кінної сотні при штабі 4-ї Київської дивізії. В полон потрапив 16 листопада 1921 р. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 25 березня 1998 р. [1, с. 94; 2, с. 6; 3, арк. 75 – 75 зв.; 10].

Ковальський Дмитро Павлович. Рік народження не вказаний. У списках розстріляних зазначений вік – 24 роки. Народився в Подільській губернії. Національність – «православний». Міщанин. Закінчив два класи сільської школи. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Інтернований у табір м. Александров Куяльський. Під час Другого зимового походу – козак 1-ї бригади 4-ї Київської дивізії.

Потрапив у полон 17 листопада 1921 р. під с. Малі Міньки. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 101; 2, с. 15; 3, арк. 301 – 301 зв.; 19].

Когун Сава Максимович. Народився 1893 р. в Кам'янецькому повіті Подільської губернії. Українець. Селянин. Малограмотний. Безпартійний. В Армії УНР із 1920 р. Під час Другого зимового походу – козак 1-го куреня 1-ї бригади 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон, будучи пораненим. Розстріляний 23 листопада 1921 р. Реабілітований 25 березня 1998 р. [1, с. 96; 2, с. 9; 3, арк. 135 – 135 зв.; 13].

Коханко Павло Григорович. Народився 3 листопада 1900 р. в с. Борівка Подільської губернії. Українець. Міщанин. Малограмотний. Чорноробочий. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. (30-й курінь 4-ї Київської дивізії). Інтернований в один із польських таборів. Під час Другого зимового походу – козак 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон 17 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 99; 2, с. 13; 3, арк. 239 – 239 зв.; 4; 17].

Краковський (Краповський ?) Максим Михайлович. Народився 1897 р. в с. Рожнятівка Ямпільського повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Неграмотний. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Служив у 30-у курені 10-ї бригади 4-ї Київської дивізії. Під час Другого зимового походу – козак 1-го куреня 1-ї бригади 4-ї Київської дивізії. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 99; 2, с. 14; 3, арк. 268 – 268 зв.; 4; 18].

Крижанівський Павло Павлович. Народився 1887 р. в с. Стара Шарапанівка Подільської губернії. Українець. Закінчив двокласне училище. Писар. Безпартійний. Під час Другого зимового походу – у резерві писарів при штабі 4-ї Київської дивізії. У полон потрапив 17 листопада 1921 р. під с. Міньки. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 25 березня 1998 р. [1, с. 94, 2, с. 5; 3, арк. 44 – 44 зв.; 9].

Крутокоп Яків Ельвович. Народився 1896 р. в м. Тернівка Подільської губернії. Єврей. Міщанин (батько, мати, брати і сестри служили на рибних промислах). Освіта домашня. Приказник. Безпартійний. В українській армії з 1918 р. Служив писарем 47-го куреня 6-ї Січової дивізії. Під час Другого зимового походу – писар інспекторської частини 2-ї бригади 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон 16 листопада 1921 р. під с. Міньки. Розстріляний 22 лис-

топада 1921 р. Реабілітований 25 березня 1998 р. [1, с. 95; 2, с. 7; 3, арк. 96 – 96 зв.; 11].

Кубельський Василь Феодосійович. Народився 1897 р. в с. Жабба Подільської губернії. Українець. Селянин. Освіта – «сільська». Безпартійний. В українській армії з 1918 р. Служив у 3-й гарматній бригаді 3-ї Залізної дивізії. Під час Другого зимового походу – козак 4-ї Київської дивізії. У полон потрапив 17 листопада під с. Малі Міньки. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 102; 2, с. 17; 3, арк. 360 – 360 зв.; 21].

Куденський Євген Михайлович. Народився 1892 р. в м. Летичів Подільської губернії. Українець. Селянин. Закінчив два класи міського училища. Старший писар. Безпартійний. В Армії УНР із 1920 р. Інтернований у табір м. Александров Куявський. Під час Другого зимового походу – без посади при технічній сотні 4-ї Київської дивізії. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 25 березня 1998 р. [1, с. 95; 2, с. 7, 3, арк. 94 – 94 зв.; 11].

Кушлінський Адам Іванович. Народився 1891 р. в с. Макарове Ушицького повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Закінчив двокласне народне училище і навчальну команду 6-ї Сибірської стрілецької дивізії. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Служив у 6-й та 3-й (3-я гарматна бригада) дивізіях. Під час Другого зимового походу – козак 4-ї гарматної бригади 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон 17 листопада 1921 р. під с. Малі Міньки. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 100; 2, с. 14; 3, арк. 273 – 273 зв.; 18].

Лабун Сава Сергійович. Народився 14 січня 1893 р. в с. Рахнівка Гайсинського повіту Подільської губернії. Селянин. Неграмотний. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Служив у 2-й гарматній бригаді 2-ї Волинської дивізії. Інтернований до табору м. Каліша. Під час Другого зимового походу – козак 4-ї бригади 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон 17 листопада 1921 р. під с. Малі Міньки. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 100; 2, с. 15; 3, арк. 282 – 282 зв.; 19].

Ладенюк Фома Михайлович. 1900 р. в Ямпільському повіті Подільської губернії. Українець. Селянин. Неграмотний. Безпартійний. В Армії УНР із 1920 р. Служив у 20-у курені 6-ї Січової дивізії. Інтернований у табір м. Александров Куявський. Під час Другого зимового походу – козак 4-ї Київської дивізії. У полон по-

трапив 17 листопада 1921 р. під с. Малі Міньки. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 99; 2, с. 14; 3, арк. 252 – 252 зв.; 4; 18].

Либко (Любко ?) Іван Павлович. Народився 1898 р. в с. Гальжбіївка Ямпільського повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Закінчив однокласну школу. Безпартійний. До Армії УНР був мобілізований 25 травня 1920 р. Під час Другого зимового походу – козак (монтер) технічної сотні 4-ї Київської дивізії. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 102; 2, с. 18; 3, арк. 368 – 368 зв.; 4; 22].

Липовський Григорій Сергійович. Народився 1898 р. в с. Северинівка Кам'янської волості Ольгопільського повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Закінчив сільську школу. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Під час Другого зимового походу – козак 4-ї гарматної бригади 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон 17 листопада 1921 р. під с. Міньки. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 99; 2, с. 14; 3, арк. 257 – 257 зв.; 18].

Майданюк Степан Іванович. Народився 1899 р. в с. Северинівка Брацлавського повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Закінчив сільську школу. Чорноробочий. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Під час Другого зимового походу – санітар лазарету 4-ї Київської дивізії. В полон потрапив, будучи пораненим. Розстріляний 23 листопада 1921 р. Реабілітований 25 березня 1998 р. [1, с. 95; 2, с. 8; 3, арк. 119 – 119 зв.; 4; 12].

Маницький Іван Михайлович. Народився 20 березня 1898 р. в м. Кам'янець Подільської губернії. Українець. Селянин. Закінчив гімназію (у 1918 р.). Безпартійний. В Армії УНР у 1920 р. Інтернований в один із польських таборів. Будучи пораненим, потрапив у полон. Розстріляний 23 листопада 1921 р. Реабілітований 25 березня 1998 р. [1, с. 96; 2, с. 10; 3, арк. 148 – 148 зв.; 14].

Марков Володимир Михайлович. Народився 17 квітня 1900 р. в с. Саврань Балтського повіту Подільської губернії. Росіянин. Селянин. Освіта – «чотири класи загальної освіти та два класи агрономічної школи». Землемір. Безпартійний. В Армії УНР із 1920 р. Служив у 8-у курені 3-ї гарматної бригади 3-ї Залізної дивізії. Під час Другого зимового походу – козак комендантської сотні штабу 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон під с. Міньки. Розстріля-

ний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 98; 2, с. 13; 3, арк. 227 – 227 зв.; 17].

Маслоїд Василь Кирилович. Рік народження не вказаний. Зазначений вік – 23 роки. Народився в с. Голичинці Рожнятівської волості Ямпільського повіту Подільської губернії. Росіянин. Селянин. Закінчив сільську школу. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Під час Другого зимового походу – козак 4-ї Київської дивізії. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 102; 2, с. 17; 3, арк. 352 – 352 зв.; 4; 21].

Медвецький-Коваль Костянтин Васильович. Народився 1895 р. в с. Кочубіїв Кам'янецького повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Закінчив середнє комерційне училище. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Під час Другого зимового походу – помічник скарбника 4-ї Київської дивізії. В полон потрапив 17 листопада 1921 р. під с. Міньки. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 25 березня 1998 р. [1, с. 94; 2, с. 6; 3, арк. 74 – 74 зв.; 10].

Мелентьєв (Мелентійв ?) Михайло Львович. Народився 25 березня 1898 р. в м. Ямпіль Подільської губернії. Українець. Міщанин. Закінчив двокласну школу. Писар. Безпартійний. До Армії УНР мобілізований 25 травня 1920 р. Під час Другого зимового походу – писар інтендантської частини 4-ї Київської дивізії. Будучи пораненим, потрапив у полон. Розстріляний 23 листопада 1921 р. Реабілітований 25 березня 1998 р. [1, с. 95; 2, с. 7; 3, арк. 99 – 99 зв.; 11].

Мельник Петро Леонтьович. Народився 1899 р. в с. Гальжбіївка Ямпільського повіту Подільської губернії. Селянин. Закінчив два класи школи. Безпартійний. В Армії УНР із 1920 р. Під час Другого зимового походу – санітар лазарету 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон 17 листопада 1921 р. біля с. Звездаль. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 101; 2, с. 17; 3, арк. 346 – 346 зв.; 4; 21].

Мороз Максим Купріянович. Народився 11 серпня 1898 р. в с. Антонівка Соболівської волості Гайсинського повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Закінчив церковно-приходську школу. Столяр. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Під час Другого зимового походу – козак технічного куреня 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон 17 листопада 1921 р. під с. Міньки. Розстріля-

ний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1988 р. [1, с. 97; 2, с. 11; 3, арк. 169 – 169 зв.; 15].

Моцедарський Микола Олександрович. Народився 1892 р. в м. Вінниця Подільської губернії. Українець. Міщанин. Закінчив три класи комерційного училища. Садівник. Безпартійний. В Армії УНР із 1920 р. Під час Другого зимового походу – козак технічної сотні 4-ї Київської дивізії. В полон потрапив 17 листопада 1921 р. під с. Міньки. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1988 р. [1, с. 101; 2, с. 16; 3, арк. 318 – 318 зв.; 20].

Наавгуст Степан Якович. Народився 12 квітня 1897 р. в с. Сапїжанка Рожнятівської волості Ямпільського повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Малограмотний. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Інтернований в один із польських таборів, де працював кухарем. Під час Другого зимового походу – кухар 1-ї бригади 4-ї Київської дивізії. У полон потрапив 17 листопада 1921 р. під с. Малі Міньки. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1988 р. [1, с. 100; 2, с. 15; 3, арк. 288 – 288 зв.; 4; 19].

Навродський (Навроцький ?) Василь Сидорович. Народився 18 січня 1900 р. в Могилівському повіті Подільської губернії. Українець. Селянин. Закінчив чотири класи вищого початкового училища. Телеграфіст. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Під час Другого зимового походу – козак 4-го куреня 2-ї бригади 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон 17 листопада 1921 р. під с. Звіздаль. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1988 р. [1, с. 100; 2, с. 15; 3, арк. 298 – 298 зв.; 19].

Нароган Сидір Іванович. Народився 1900 р. в Ямпільському повіті Подільської губернії. Українець. Селянин. Закінчив три класи сільської школи. Безпартійний. Під час Другого зимового походу – в обозі 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон 17 листопада 1921 р. під с. Звіздаль. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1988 р. [1, с. 101; 2, с. 17; 3, арк. 346 – 346 зв.; 4; 21].

Новоленик Євген Ларіонович. Народився 1898 р. в м. Бар Подільської губернії. Українець. Міщанин (ремісник). Безпартійний. Закінчив сільськогосподарське училище і Житомирську школу прапорщиків. Садівник. Безпартійний. Якийсь час був помічником начальника міліції в м. Бар. В Армії УНР із 1919 р. Під час Друго-

го зимового походу – сотник на становищі козака в 2-й бригаді 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон 16 листопада 1921 р. під с. Міньки. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 25 березня 1998 р. [1, с. 94; 2, с. 5; 3, арк. 45 – 45 зв., 50 – 50 зв.; 9].

Онищенко Іван Степанович. Народився 1898 р. в м. Ямпіль Подільської губернії. Українець. Міщанин. Закінчив три класи початкової школи. Безпартійний. В Армії УНР із 1920 р. Під час Другого зимового походу – козак 4-ї Київської дивізії. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 98; 2, с. 12; 3, арк. 205 – 205 зв.; 4; 16].

Опероснюк (Оперсюк ?) Григорій Каленикович. Народився 1900 р. в с. Рожнятівка Ямпільського повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Малограмотний. Безпартійний. В Армії УНР із 1920 р. Під час Другого зимового походу – козак 4-ї Київської дивізії. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [2, с. 101; 2, с. 16; 3, арк. 315 – 315 зв.; 4; 20].

Очеретний Тимофій Степанович. Народився 1899 р. в с. Ямпільському повіті Подільської губернії. Українець. Селянин. Неграмотний. Безпартійний. В Армії УНР із травня 1920 р. Під час Другого зимового походу – козак 2-го куреня 1-ї бригади 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон 17 листопада під с. Малі Міньки, будучи важко пораненим. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 25 березня 1998 р. [1, с. 96; 2, с. 10; 3, арк. 147 – 147 зв.; 4; 14].

Петренко Іван Діонісійович. Народився 3 серпня 1897 р. в с. Серби Могилівського повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Безпартійний. В Армії УНР від початку 1919 р. до травня 1919 р., коли дезертирував до Червоної армії. Потрапивши в полон, був прикріплений до 19-го полку 7-ї бригади 3-ї Залізної дивізії. Інтернований у табори міст Каліш та Прикуличі (Польща). Під час Другого зимового походу – хорунжий 4-ї Київської дивізії. Будучи пораненим, потрапив у полон 17 листопада 1921 р. біля с. Звиздаль. Розстріляний 23 листопада 1921 р. Реабілітований 12 березня 1998 р. [2, с. 2; 3, арк. 3 – 3 зв.; 6].

Песецький Михайло Миколайович. Народився 1899 р. в с. Коси Ямпільського повіту Подільської губернії. Поляк. Селянин. Закінчив церковно-приходську школу. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Під час Другого зимового походу – козак комендантської

сотні штабу 4-ї Київської дивізії. В полон потрапив 17 листопада 1921 р. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [2, 100; 2, с. 16; 3, арк. 309 – 309 зв.; 4; 20].

Пищанський Тарас Якович. Народився 1901 р. в Балтському повіті Подільської губернії. Росіянин. Закінчив сільську школу. В графі «партійність» зазначено: «петлюрівської партії». В українській армії з 1918 р. Служив у 30-у курені 4-ї Київської дивізії. Під час Другого зимового походу – козак 4-ї Київської дивізії. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 102; 2, с. 18; арк. 375 – 375 зв.; 22].

Поломарчук (Паламарчук ?) Олександр Якимович. Народився 1897 р. в с. Моївка Ямпільського повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Малограмотний. Чорноробочий. Безпартійний. В українській армії з 1918 р. Інтернований у табір м. Александрів Куявський, де працював робітником на кухні. Під час Другого зимового походу – козак 1-ї бригади 4-ї Київської дивізії. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 100; 2, с. 14; 3, арк. 270 – 270 зв.; 4; 18].

Постелинський Діонісій Людвигович. Народився 1896 р. в с. Телепеньки Вінницького повіту Подільської губернії. Поляк. Селянин. Закінчив навчальну команду. Єфрейтор. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Служив у 2-у полку 7-ї бригади 3-ї Залізної дивізії. Під час Другого зимового походу – козак 4-ї Київської дивізії. В полон потрапив 17 листопада 1921 р. с. Звіздаль. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 97; 2, с. 12; 3, арк. 193 – 193 зв.; 16].

Радій Дмитро Петрович. Народився 1897 р. в с. Бабчинці Ямпільського повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Малограмотний. Безпартійний. В українській армії з 1918 р. Під час Другого зимового походу – козак 1-го куреня 1-ї бригади 4-ї Київської дивізії. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 100; 2, с. 15; 3, арк. 286 – 286 зв.; 19].

Рижан (Рижак ?) Павло Сергійович. Народився 1897 р. в Ладжинській волості Уманського повіту Київської губернії. Служив у 1-й сотні 4-го полку 2-ї бригади 6-ї Січової дивізії. Під час Другого Зимового походу – козак 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон 17 листопада 1921 р. під с. Звіздаль. Розстріляний 22 листопада

да 1921 р. Реабілітований 25 березня 1998 р. [2, с. 9; 3, арк. 134 – 134 зв.; 13].

Розпашинюк (Распашинюк ?) Андрій Семенович. Народився 20 серпня 1899 р. в м. Літин Подільської губернії. Українець. Міщанин. Без освіти. Швець. Безпартійний. В українській армії з 1918 р. Інтернований в табір м. Александров Куявський. Під час Другого зимового походу – швець у нестройовій сотні 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон 17 листопада 1921 р. під с. Малі Міньки. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 97; 2, с. 11; 3, арк. 182 – 182 зв.; 15].

Сvirгодський (Сvirгорський ?) Володимир Іванович. Народився 15 вересня 1891 в м. Кам'янець Подільської губернії. Українець. Міщанин. Малограмотний. Каменяр. Безпартійний. З 1914 р. був у полоні в Німеччині. Повернувшись 1920 р. додому, мобілізований 1 вересня до Армії УНР. Під час Другого зимового походу – обозний при штабі 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон, будучи пораненим. Розстріляний 23 листопада 1921 р. Реабілітований 25 березня 1998 р. [1, с. 96; 2, с. 9; 3, арк. 134 – 134 зв.; 13].

Силецький Володимир Михайлович. Народився 1896 р. в Могилівському повіті Подільської губернії. Українець. Дворянин. Закінчив сім класів гімназії у м. Бар. Безпартійний. В українській армії з 1918 р. (до 4-ї Київської дивізії армії УНР мобілізований 28 жовтня 1920 р. в с. Бригідівка Могилівського повіту). Під час Другого зимового походу – козак (старшина ?) 1-ї бригади 4-ї Київської дивізії. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 101; 2, с. 17; арк. 337 – 337 зв.; 21].

Слободенюк Леонтій Федорович. Народився 1898 р. в м. Брацлав Подільської губернії. Українець. Міщанин. Закінчив три класи ремісничого училища. Токар по дереву. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Під час Другого зимового походу – козак 1-ї бригади 4-ї Київської дивізії. В полон потрапив 17 листопада під с. Міньки. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 101; 2, с. 16; 3, арк. 331 – 331 зв.; 20].

Слободян Антон Васильович. Народився 1896 р. в с. Баловиця Кам'янецького повіту Подільської губернії. Росіянин. Селянин. Закінчив сільську школу. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Служив у 3-у курені 4-ї Київської дивізії. Під час Другого зимового походу – козак 4-ї Київської дивізії. Розстріляний 22 листопада

1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 100; 2, с. 15; 3, арк. 304 – 304 зв.; 19].

Слободян Филімон Кирилович. Народився 9 квітня 1892 р. в с. Чернятка Гайсинського повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Неграмотний. Безпартійний. В українській армії з 1918 р. Під час Другого зимового походу – козак 1-го полку 1-ї бригади 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон 17 листопада 1921 р. під с. Звездаль. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 100; 2, с. 15; арк. 275 – 275 зв.; 19].

Скорич Левко Іванович. Народився 1900 р. в Ямпільському повіті Подільської губернії. Українець. Селянин. Неграмотний. Безпартійний. В Армії УНР із 1920 р. Під час Другого зимового походу – козак 1-ї бригади 4-ї Київської дивізії. В полон потрапив 17 листопада 1921 р. під с. Малі Міньки. Розстріляний 21 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 101; 2, с. 16; 3, арк. 334 – 334 зв.; 20].

Соколовський Станіслав Аполович. Народився 1896 р. в Подільській губернії. Поляк. Міщанин. Закінчив два класи училища. Прикажчик. Безпартійний. В Армії УНР із травня 1920 р. Під час Другого зимового походу – козак 1-ї бригади 4-ї Київської дивізії. Будучи пораненим, потрапив у полон під с. Малі Міньки. Розстріляний 23 листопада 1921 р. Реабілітований 25 березня 1998 р. [1, с. 96; 2, с. 10; 3, арк. 144 – 144 зв.; 14].

Старенький Яків Никифорович. Народився 20 жовтня 1896 р. в с. Боговиця Кам'янецького повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Закінчив шість класів 2-ї Одеської гімназії та 2-у Одеську школу прапорщиків. Поручик. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Інтернований у табір м. Александров Куявський. Під час Другого зимового походу – старшина 4-ї Київської дивізії. В полон потрапив 17 листопада 1921 р. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 25 березня 1998 р. [1, с. 95; 2, с. 7; 3, арк. 90 – 90 зв.; 4; 11].

Стародуб Никифор Григорович. Народився 1897 р. в с. Джурин Ямпільського повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Закінчив однокласне народне училище. Канцелярист. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Під час Другого зимового походу – писар штабу 1-ї бригади 4-ї Київської дивізії. В полон потрапив 17 листопада 1921 р. в бою під с. Малі Міньки. Розстріляний 22

листопада 1921 р. Реабілітований 25 березня 1998 р. [1, с. 94; 2, с. 6; 3, арк. 64 – 64 зв.; 10].

Стрижельницький Олександр Олістратович. Народився 1890 р. в м. Кам'янець Подільської губернії. Українець. Селянин. Закінчив двокласне міське училище та Житомирську школу прапорщиків (у 1916 р.). Писар. Безпартійний. В українській армії з 1918 р. Під час Другого зимового походу – начальник нестройової частини при штабі 4-ї Київської дивізії. У полон потрапив 16 листопада під с. Міньки. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 25 березня 1998 р. [1, с. 94; 2, с. 4; 3, арк. 40 – 40 зв.; 8].

Танасечук (Таносечук ?) Павло Варфоломійович. Народився 1900 р. в с. Медівка Липовецького повіту Київської губернії. Українець. Селянин. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Під час Другого зимового походу – козак 4-ї Київської дивізії. Під с. Міньки, будучи пораненим, потрапив у полон. Розстріляний 23 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 96; 2, с. 10; 3, арк. 150 – 150 зв.; 14].

Токаревич Костянтин Антонович. Народився 1886 р. в Кам'янецькому повіті Подільської губернії. Українець. Міщанин. Закінчив два курси юридичного факультету. Писар. Безпартійний. В українській армії з 1918 р. Під час Другого зимового походу – писар 4-ї Київської дивізії. Будучи пораненим, 16 листопада 1921 р. під с. Міньки потрапив у полон. Розстріляний 23 листопада 1921 р. Реабілітований 25 березня 1998 р. [1, с. 95; 2, с. 8; 3, арк. 113 – 113 зв.; 12].

Тройнюк Юхим Прокопович. Народився 1892 р. в с. Летава Кам'янецького повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Неграмотний. Безпартійний. В українській армії з 1918 р. Інтернований в один із польських таборів. Під час Другого зимового походу – козак 1-ї бригади 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон, будучи важко пораненим. Розстріляний 23 листопада 1921 р. Реабілітований 25 березня 1998 р. [1, с. 96; 2, с. 10; 3, арк. 147 – 147 зв.; 4; 14].

Тронько Авксентій (Олексій ?) Іванович. Народився 3 лютого 1890 р. в с. Соколюк Чеботарівської волості Ольвіопільського повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Закінчив двокласне училище та фельдшерську школу. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Фельдшер. Інтернований у табір м. Водовіці (Польща). Під

час Другого зимового походу – фельдшер 4-ї Київської дивізії. Будучи пораненим, 17 листопада 1921 р. потрапив у полон біля с. Звіздаль. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 12 березня 1998 р. [1, с. 93; 4].

Тютюнник Степан Максимович. Народився 1894 р. в с. Шатава Кам'янецького повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Закінчив сільську церковно-приходську школу. Литоноша. Безпартійний. В Армії УНР із 1920 р. Інтернований у табір м. Александров Куявський. Під час Другого зимового походу – при відділі постачання 4-ї Київської дивізії. У полон потрапив під с. Малі Міньки. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 25 березня 1998 р. [1, с. 95; 2, с. 7; 3, арк. 100 – 100 зв.; 11].

Уланов Олександр Володимирович. Народився 1901 р. в с. Бандурів Балтського повіту Подільської губернії. Росіянин. Селянин. Неграмотний. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Інтернований у табір м. Александров Куявський. Під час Другого зимового походу – козак 1-го куреня 1-ї бригади 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон 17 листопада під с. Малі Міньки. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 100; 2, с. 15; 3, арк. 276 – 276 зв.; 19].

Усик Автоном Максимович. Народився 1896 р. в с. Молдавка Балтського повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Малограмотний. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Під час Другого зимового походу – козак 4-ї Київської дивізії. В полон потрапив 17 листопада 1921 р. в с. Міньки. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 99; 2, с. 14; 3, арк. 258 – 258 зв.; 18].

Фарафонов Мусій Федотович. Народився 5 лютого 1898 р. в Ямпільському повіті Подільської губернії. Українець. Селянин. Неграмотний. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Під час Другого зимового походу – козак штабної сотні 4-ї Київської дивізії. В полон потрапив 17 листопада 1921 р. під с. Звіздаль. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 101; 2, с. 17; 3, арк. 341 – 341 зв.; 21].

Федоренко-Євтухів Микола Іванович. Народився 1900 р. в м. Кам'янець Подільської губернії. Українець. Міщанин. Закінчив церковно-приходську школу. Писар. Безпартійний. В Армії УНР із 1920 р. Інтернований у табір м. Александров Куявський. Під час

Другого зимового походу – писар 2-го куреня 1-ї бригади 4-ї Київської дивізії. У полон потрапив у районі сіл Малі і Великі Міньки. Розстріляний 21 листопада 1921 р. Реабілітований 25 березня 1998 р. [1, с. 95; 2, с. 7; 3, арк. 98 – 98 зв.; 11].

Федоренко Іван Петрович. Народився 3 червня 1893 р. в Могилівському повіті Подільської губернії. Українець. Селянин. Закінчив три класи сільськогосподарської школи. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Служив у 2-й гарматній бригаді 2-ї Волинської дивізії. Під час Другого зимового походу – козак 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон 17 листопада 1921 р. під с. Звіздаль. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 100; 2, с. 15; 3, арк. 259 – 259 зв.; 19].

Федорук Павло Лаврентійович. Народився 1900 р. в с. Дорошівка Ямпільського повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Освіта – «домашня». Безпартійний. В Армії УНР із 1920 р. Під час Другого зимового походу – при обозі 1-ї бригади 4-ї Київської дивізії. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 98; 2, с. 13; 3, арк. 217 – 217 зв.; 17].

Харжевський Володимир Степанович. Народився 1902 р. в м. Піщанка Подільської губернії. Селянин. Закінчив сільське двокласне училище. Безпартійний. В Армії УНР із 1920 р. Під час Другого зимового походу – писар штабу 1-ї бригади 4-ї Київської дивізії. В полон потрапив 16 листопада 1921 р. під с. Міньки. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 25 березня 1998 р. [1, с. 94; 2, с. 6; 3, арк. 67 – 67 зв.; 10].

Хозинський Степан Гаврилович. Народився 17 листопада 1898 р. в с. Почапінці Кам'янського повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Неграмотний. Безпартійний. В українській армії з 1918 р. Інтернований у табір м. Александров Куявський, де став на облік 10-ї бригади 4-ї Київської дивізії. Під час Другого зимового походу – козак 4-ї Київської дивізії. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 100; 2, с. 15; 3, арк. 290 – 290 зв.; 19].

Чорний Василь Микитович. Народився 1896 р. в с. Кадіївці Кам'янецького повіту Подільської губернії. Українець. Селянин. Швець. Безпартійний. В українській армії з 1918 р. Під час Другого зимового походу – в обозі 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон 17 листопада 1921 р. під с. Малі Міньки. Розстріляний 22

листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 100; 2, с. 15; 3, арк. 297 – 297 зв.; 19].

Чубко Федір Федорович. Народився 1900 р. в с. Кошаринці Ольгопільського повіту Подільської губернії. Українець. Закінчив церковно-приходську школу. Чорноробочий. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Під час Другого зимового походу – козак 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон 16 листопада 1921 р. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 99; 2, с. 14; 3, арк. 251 – 251 зв.; 18].

Швець Василь Максимович. Народився 1895 р. в Подільській губернії. Українець. Селянин. Неграмотний. Безпартійний. В українській армії з 1918 р. Інтернований у табір м. Александров Куявський. Під час Другого зимового походу – козак 2-го куреня 1-ї бригади 4-ї Київської дивізії. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 97; 2, с. 11; 3, арк. 179 – 179 зв.; 15].

Швець Федір Федорович. Народився 1885 р. в с. Баговець Баговецької волості Кам'янецького повіту Подільської губернії. Росіянин. Селянин. Закінчив сільську школу. Безпартійний. В українській армії з 1918 р. Під час Другого зимового походу – в обозі 1-ї бригади 4-ї Київської дивізії. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 101; 2, с. 17; 3, арк. 342 – 342 зв.; 21].

Шиманський Карпо Герасимович. Народився 1900 р. в Подільській губернії. Українець. Селянин. Неграмотний. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Інтернований у табір м. Александров Куявський. Під час Другого зимового походу – козак 2-го куреня 2-ї бригади 4-ї Київської дивізії. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 24 квітня 1998 р. [1, с. 97; 2, с. 11; 3, арк. 177 – 177 зв.; 15].

Шипованов (Шипованів ?) Яків Петрович. Народився 1899 р. в м. Ямпіль Подільської губернії. Українець. Міщанин. Неграмотний. Безпартійний. В Армії УНР із 1920 р. Під час Другого зимового походу – в господарській частині 4-ї Київської дивізії. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, с. 101; 2, с. 17; 3, арк. 343 – 343 зв.; 21].

Штан (Штван ?) Іван Федорович. Народився 1898 р. в м. Ямпіль Подільської губернії. Українець. Селянин. Освіта: «вища по-

чаткова». «Вольнопределяющийся». Писар. Безпартійний. За «радянської влади» – секретар повітової військової комісії. В 1920 р. – писар 10-ї бригади 4-ї Київської дивізії. В полон потрапив 16 листопада 1921 р. під с. Малі Міньки. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 25 березня 1998 р. [1, с. 94; 2, с. 6; 3, арк. 65 – 65 зв.].

Ярешенчук Петро Лукич. Народився 1897 в Кам'янецькому повіті Подільської губернії. Українець. Селянин. Закінчив три класи сільської школи. Безпартійний. В Армії УНР із 1919 р. Під час Другого зимового походу – козак 2-го куреня 1-ї бригади 4-ї Київської дивізії. Потрапив у полон 17 листопада 1921 р. Розстріляний 22 листопада 1921 р. Реабілітований 27 квітня 1998 р. [1, 98; 2, с. 12; 3, арк. 206 – 206 зв.; 16].

Героям слава!

Джерела та література

1. Список військовополонених-повстанців армії УНР, розстріляних 23 листопада 1923 р. під селищем Базар Волинської губернії / Упоряд. Сергій Литвин // Воєнна історія. – № 5 (59), 2011. – С. 93 – 102.

2. Рейд у вічність / Під заг. ред. Романа Коваля; Коваль Р. М., Рог В. О., Стегній П. А. – К.: Видавництво «Діокар», 2001.

3. Державний архів СБ України, фонд 6, справа 74629-ФП, том. 1.

4. uk.wikipedia.org/wiki/Список_воєнків_армії_УНР,_розстріляних_більшовиками_під_Базаром_1921_року

5. web.archive.org/web/20130625212215/http://unknownwar.info/-----_594/?p=1

6. web.archive.org/web/20130625212215/http://unknownwar.info/-----_594/?p=2

7. web.archive.org/web/20130625212215/http://unknownwar.info/-----_594/?p=3

8. web.archive.org/web/20130625212215/http://unknownwar.info/-----_594/?p=4

9. web.archive.org/web/20130625212215/http://unknownwar.info/-----_594/?p=5

10. web.archive.org/web/20130625212215/http://unknownwar.info/-----_594/?p=6

11. web.archive.org/web/20130625212215/http://unknownwar.info/-----_594/?p=7

12. web.archive.org/web/20130625212215/http://unknownwar.info/-----

_594/?p=8

13. [web.archive.org/web/20130625212215/http://unknownwar.info/-----](http://web.archive.org/web/20130625212215/http://unknownwar.info/)

_594/?p=9

14. [web.archive.org/web/20130625212215/http://unknownwar.info/-----](http://web.archive.org/web/20130625212215/http://unknownwar.info/)

_594/?p=10

15. [web.archive.org/web/20130625212215/http://unknownwar.info/-----](http://web.archive.org/web/20130625212215/http://unknownwar.info/)

_594/?p=11

16. [web.archive.org/web/20130625212215/http://unknownwar.info/-----](http://web.archive.org/web/20130625212215/http://unknownwar.info/)

_594/?p=12

17. [web.archive.org/web/20130625212215/http://unknownwar.info/-----](http://web.archive.org/web/20130625212215/http://unknownwar.info/)

_594/?p=13

18. [web.archive.org/web/20130625212215/http://unknownwar.info/-----](http://web.archive.org/web/20130625212215/http://unknownwar.info/)

_594/?p=14

19. [web.archive.org/web/20130625212215/http://unknownwar.info/-----](http://web.archive.org/web/20130625212215/http://unknownwar.info/)

_594/?p=15

20. [web.archive.org/web/20130625212215/http://unknownwar.info/-----](http://web.archive.org/web/20130625212215/http://unknownwar.info/)

_594/?p=16

21. [web.archive.org/web/20130625212215/http://unknownwar.info/-----](http://web.archive.org/web/20130625212215/http://unknownwar.info/)

_594/?p=17

22. [web.archive.org/web/20130625212215/http://unknownwar.info/-----](http://web.archive.org/web/20130625212215/http://unknownwar.info/)

_594/?p=18

23. [web.archive.org/web/20130625212215/http://unknownwar.info/-----](http://web.archive.org/web/20130625212215/http://unknownwar.info/)

_594/?p=19

24. Герчанівський Дмитро. Вигнати окупанта. – Мюнхен: Видання Крайової управи Братства кол. Вояків 1-ї Української Дивізії УНА в Німеччині, 1963. – С. 121 – 122.

*Наталія КУЗЬМІНЕЦЬ,
Олена СТАДНИК*

УЧАСТЬ ПОДІЛЬСЬКОЇ ГРУПИ У ДРУГОМУ ЗИМОВОМУ ПОХОДІ

У статті висвітлено участь Подільської групи Армії УНР у Другому зимовому поході. Автори визначили головні завдання Подільської групи та її участь у підготовці антибільшовицького виступу; простежили співпрацю з повстанським рухом в Україні; показали напрям руху групи та розкрили ступінь успішності виконання поставлених перед керівництвом групи завдань та наслідки їх операції для перебігу рейду в цілому.

Ключові слова: Армія УНР, Подільська група, антибільшовицький виступ.

В умовах розбудови української державності та становлення національної свідомості українського народу важлива роль належить пам'яті про героїчні сторінки вітчизняної історії. Однією з таких сторінок є національно-визвольна боротьба українського народу у 1917 – 1921 рр., яка вплинула на долю української державності. Важливою і останньою спробою досягти успіху у війні з більшовиками та відновити втрачену державність став Другий зимовий похід. Необхідність звернутися до переосмислення і детальнішого вивчення цих подій пов'язана зі сторіччям Другого зимового походу. Саме цим і обумовлюється актуальність даної статті.

Події Листопадового рейду 1921 р. відображені в історичній літературі та в спогадах учасників. Вивчення розпочалося ще в радянський період, проте, ідеологічний тиск не дозволив об'єктивно висвітлити організацію і проведення Другого зимового походу, трактуючи його як «політичний бандитизм». До таких досліджень можемо віднести праці А. Залевського [1], Ю. Гая [2], О. Кучера [3]. Сучасні вчені, критично аналізуючи радянську історіографію та джерела, концептуально переглянули проблему Другого зимового походу. Найбільш повно ці події вивчали С. Литвин [4], О. Веремійчик [5], Р. Коваль [6], Я. Файзулін [7]. Одним і малодос-